

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Παραγωγή & διαχείριση πληροφορίας στο ψηφιακό περιβάλλον

Ενότητα: Η δημοσιογραφία των πολιτών

Σταμάτης Πουλακιδάκος

Σχολή ΟΠΕ

Τμήμα ΕΜΜΕ

Εισαγωγή

- Τον 20ό αιώνα η δημιουργία των νέων ήταν το προνομιακό πεδίο των δημοσιογράφων, των διαφημιστών και των στελεχών marketing που μπορούσαν να καθοδηγούν τη διαδικασία της ενημέρωσης.
- Τα «μεγάλα μέσα» συμπεριφέρονταν στην ενημέρωση σαν μονόπλευρη διδασκαλία.
- Η δημοσιογραφία του αύριο θα μοιάζει περισσότερο με συζήτηση ή σεμινάριο.
- Οι διαχωριστικές γραμμές μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών θα εξαλειφθούν με τρόπους που μόλις που υποψιαζόμαστε προς το παρόν
- Το δίκτυο επικοινωνίας θα είναι ένα μέσο επικοινωνίας για όλους όχι μόνο για όσους μπορούν να αγοράσουν πανάκριβες εκτυπωτικές μηχανές ή τηλεοπτικές εγκαταστάσεις, ή δορυφόρους ή να αποσπάσουν τη συγκατάθεση της κυβέρνησης για να εκπέμψουν στα ραδιοκύματα.

Μονόδρομη vs. Αμφίδρομη ενημέρωση

- Η δημοσιογραφία των πολιτών έρχεται σαν «απάντηση» στο μονόδρομο χαρακτήρα των «παραδοσιακών» Μέσων
- Μπορεί να ακουστεί η φωνή ατόμων και συλλογικοτήτων (μειονότητες, συνδικάτα, πολιτικές και κοινωνικές ομάδες) που ήταν αποκλεισμένοι από τα παραδοσιακά μέσα
- Τα blogs είναι αποτέλεσμα τεχνολογικής προόδου (web 2.0) και της συγκρουσιακής διαδικασίας διεύρυνσης και εκδημοκρατισμού της επικοινωνίας (αντιδράσεις κατά του συγκεντρωτικού πολιτικού και μηντιακού συστήματος)
- Συχνά έχει υποστηριχτεί ότι κάθε πολίτης μπορεί να είναι δημοσιογράφος, να δημοσιοποιεί τις απόψεις και τις πληροφορίες του για πλήθος θεμάτων και να συμμετέχει σε μια δημόσια συζήτηση που την παρακολουθούν εκατομμύρια πολίτες.

Η έκταση της blogo-σφαιρας

- Η έκταση της blogόσφαιρας είναι μικρότερη απ' ό,τι αναμένεται
- Η επιρροή των παραδοσιακών μέσων στα blogs είναι σημαντική τόσο στο περιεχόμενο, όσο και στις παραστάσεις των αναγνωστών
- Υπάρχει απουσία συστηματικού διαλόγου
- Κατακερματισμός
- Απουσία δέσμευσης του ομιλούντος
- Τα ενεργά blogs είναι αισθητά λιγότερα από τα ανιχνεύσιμα
- Αποτελούν εν τέλει μια εναλλακτική σφαίρα δημοσιότητας;

Τα διόδια για την «είσοδο» στη blogo-σφαιρα

- Το ψηφιακό χάσμα (μεταξύ όσων έχουν γνώσεις και δυνατότητα πρόσβασης στο διαδικτυακό κόσμο και όσων δεν έχουν)
- Οι πολιτιστικές διαφορές (πιο παραδοσιακές κουλτούρες δεν ευνοούν την εξατομικευμένη επικοινωνία σε αντίθεση με τις πιο προοδευτικές)
- Η λογοκρισία (ανάλογα με το καθεστώς, μπορούν να επιβληθούν νομικοί κανόνες και απαγορεύσεις). Πόσο δυνατή είναι εν τέλει η εφαρμογή τέτοιου είδους ρυθμίσεων;

Από την πληροφόρηση στο σχολιασμό

- Τα blogs περιέχουν πληροφόρηση και σχολιασμό όπως τα παλιά μέσα
- Εξαρτώνται έντονα από τη θεματολογία που αναδεικνύουν τα παλιά μέσα
- Δεν παράγουν συνήθως «πρωτογενείς» ειδήσεις, λόγω του ότι η τακτική εφαρμογή της παραγωγής απαιτεί μεγάλη χρηματική επένδυση σε υλικό εξοπλισμό και ανθρώπινη επάνδρωση
- Συνήθως υπάρχει πληροφόρηση μέσω μαρτυριών ή τεκμηριωτικού υλικού παρόντων σε κάποιο σημαντικό ή μη γεγονός
- Αυτός όμως δεν είναι τρόπος διατήρησης της ενημερωτικής δημοσιότητας της blogόσφαιρας επειδή έχει πάντα δυνητικό και ενδεχομενικό χαρακτήρα.
- Όσο περισσότερο κινούνται προς την πληροφόρηση, τα blogs προσεγγίζουν τα παλιά μέσα
- Αυτό είναι ένας λόγος που ορισμένα δημοφιλή blogs ανήκουν σε επαγγελματίες δημοσιογράφους των παλιών μέσων
- Συνεπώς, συναντάμε πολλά στοιχεία που προέρχονται από παραδοσιακά ΜΜΕ (θέματα, πρόσωπα, τρόπος προσέγγισης, πηγές κλπ.)

Η εγκυρότητα της πληροφόρησης

- Μολονότι υπάρχουν αρκετές ενστάσεις για την εγκυρότητα της πληροφόρησης των blogs, η εγκυρότητά τους επηρεάζεται και από τα «παλαιά» μέσα.
- Μάλιστα, στα παλαιά μέσα ο έλεγχος της ποιότητας της πληροφορίας σε αυτά είναι θεωρητικά πιο εύκολος να εφαρμοστεί.
- Παράλληλα όμως, στα blogs παρουσιάζονται ειδήσεις για τις οποίες οι bloggers μπορεί να μην ενδιαφέρονται καν ιδιαίτερα για την εγκυρότητά τους.

Το «πρόβλημα» της ανωνυμίας I

- Η ανωνυμία βοηθά τους bloggers σημαντικά όταν μεταδίδουν πληροφορίες και απόψεις για σημαντικά ή κρίσιμα ζητήματα, που, λόγω αντιδράσεων που προκαλούν, θα μπορούσαν να συναντήσουν ποικίλα προβλήματα.
- Από την άλλη δεν είναι σπάνιο να αναφέρονται πληροφορίες, ιδιαίτερα αν είναι αναληθείς και ατεκμηρίωτες, που παραβιάζουν προσωπικά δεδομένα, τη νομιμότητα και τα δικαιώματα κάποιων ατόμων, γι' αυτό και η ανωνυμία έχει συνδεθεί με την εκδήλωση αντικοινωνικών συμπεριφορών.

Το «πρόβλημα» της ανωνυμίας II

- Η ανωνυμία επανακαθορίζει παραδοσιακούς κανόνες της δημοσιογραφίας: ποιος και με ποιες διαδικασίες μπορεί να δημοσιεύσει πληροφορίες σε μαζική κλίμακα, η προτεραιότητα της πληροφόρησης έναντι του σχολιασμού, η διασταύρωση και τεκμηρίωση των πληροφοριών, η επωνυμία και η ανάληψη ευθύνης για τις δημοσιεύσεις
- Προς το παρόν η ανωνυμία φαίνεται να μη συνιστά σοβαρό πρόβλημα, μολονότι τα ποσοστά της είναι υψηλά.
- Τις περισσότερες φορές χρησιμοποιείται για να προστατέψουν οι bloggers τα δικά τους προσωπικά δεδομένα από τα μάτια του κοινού.

Βιβλιογραφία

- Gillmor D. (2004) *We, the Media. Grassroots journalism by the people, for the people.* Sebastopol: O' Riley Media.
- Πλειός Γ. (2011) *Η Κοινωνία της ενημέρωσης. Ειδήσεις και Νεωτερικότητα.* Αθήνα: Καστανιώτης. Ιδιαίτερα το 3^ο κεφάλαιο και την αναφορά στην αγγελιοφορία.
- Παπαθανασόπουλος Σ. (2011) *Τα Μέσα Επικοινωνίας στον 21^ο αιώνα.* Αθήνα: Καστανιώτης. Ιδιαίτερα κεφάλαιο 14.
- Bolz N. (2008) *Το Αλφαβητάρι των Μέσων.* Αθήνα: Σμίλη. Ιδιαίτερα κεφάλαια 3 & 15.

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Δρ. Σταμάτης Πουλακιδάκος 2014. Σταμάτης Πουλακιδάκος. «Παραγωγή & διαχείριση πληροφορίας στο ψηφιακό περιβάλλον». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.uoa.gr/courses/MEDIA103/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

